

Essay om utforming av informasjonsskranker og undervisningsrom for et norsk fagbibliotek med fokus på det fysiske læringsrommet

Basismodul i universitetspedagogikk kull 53, UPED620

Kirstine Folmann, Bibliotek for samfunnsvitenskap, musikk og psykologi, Universitet i Bergen

Innledning

Med utgangspunkt i en mindre kvalitativ undersøkelse og AnneMaree Lloyd's teorier om informasjonskompetanser, informasjonspraksis og informasjonslandskaper, prinsippene bak Scholarship of Teaching and Learning og UiB-rapporten «Fysiske læringsarealer for fremtiden» belyser jeg aspekter ved studentens mestring av studiehverdagen og utformingen av informasjonsskranke og undervisningsrom i det nye biblioteklokaler for Bibliotek for samfunnsvitenskap, musikk og pedagogikk ved Universitetsbiblioteket i Bergen. Gjennom denne essay ønsker jeg å undersøke ulike tiltak for utvikling av læringsmiljøet ved sammenslåingen av Bibliotek for samfunnsvitenskap og musikk og Bibliotek for psykologi, utdanning og helse der omdreiningspunktet er utforming av informasjonsskranke og undervisningsrom i det nye biblioteket.

Forventningene til biblioteklokaler er ofte motstridende. Fag- og forskningsbibliotekene har utviklet seg til å bli både en plass for det uformelle møtet studentene imellom, arbeidsplass med ønsker om ro for konsentrasjon og en plass, der studenten kan spørre om informasjon, veiledning til oppgaveskriving, litteratursøk og mye mer. Fagbibliotek i humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagfelt er også preget av store fysiske samlinger. Til tross for en institusjonell strategi om at dokumentlevering til fagmiljøet i større grad skal være digitalt, vil disse fagbibliotek en stund fremover stadig bære preg av fysiske samlinger, da dokumentene i stor grad nettopp bare finnes fysisk eller kostnader ved digitale utgaver er for høye.

Videre er en konsekvens av den utbredte digitaliseringsstrategi i Universitets- og høgskolesektoren at fysiske informasjonsskranker i stor grad bygges ned og verifisering av informasjon foregår i det digitale landskapet. Informasjon om studieforløp, eksamen med videre hentes fra digitale tjenester såsom hjemmesiden til Universitetet i Bergen og «Mitt UiB». Jeg skal ikke i denne oppgave ta opp diskusjonen om UiB's publiseringsverktøy er hensiktsmessige i forhold til publisering av de store mengder av informasjon studenten trenger i studieforløpet, men jeg ønsker med utgangspunkt i læringsteorier i informasjonskompetanse å diskutere om digitaliseringen gir utfordringer i forhold til studentens behov for informasjon og opplevelse av mestring i studiehverdagen.

Enkelte store fag- og forskningsbibliotek har i en årrekke i mer eller mindre grad nedbemannet sine førstelinjetjenester, som er det vanlige begrepet som brukes i UH-bibliotekene. Altså, bemannet skranke med bibliotekansatte av enten bibliotekfaglig bakgrunn eller vitenskapelig ansatte med faglig bakgrunn og med en viss bibliotekfaglig

kompetanse. Førstelinjetjenesten består hovedsakelig av ansatte med en høy faglig og bibliotekfaglig bakgrunn med en forståelse for informasjonskompetanse og de praksiser som oppstår i møtet mellom studenten og bibliotekansatte. På Universitetsbiblioteket i Bergen (UB) er virksomheten organisert i en form for funksjonsmatrise, der seksjon for bibliotek tjenester er ansvarlige bestillinger av litteratur, publikumskontakt og skrankene, hvor også ansatte fra seksjon for utdannings- og forskningsstøtte tar del. Vakter i informasjonsskranken har vært en service og et lavterskeltilbud for både studenter og ansatte ved UiB. En viktig arbeidsoppgave i skrankevakten er referanseintervjuet. Dette intervju kan være av ulik karakter avhengig av spørsmålet som stilles, men det handler i utgangspunktet om å avdekke brukerens informasjonsbehov. Er spørsmålet av en mer kompleks art, får brukeren en mer utfyllende veiledning om litteratursøk og kildekritikk og med et blikk på studentens informasjonskompetanse og i hvilken grad studenten besitter dette. Disse veiledninger kan foregå både bak en skjerm og i det digitale informasjonslandskapet men også i den fysiske samlingen. Felles er, at den bibliotekansatte fører brukeren inn i informasjonspraksisene. Mer om dette senere i essayet. I strategidokumentene til Universitetsbiblioteket i Bergen er en viktig kjerneoppgave for biblioteket at tilby studieintegreert undervisning og veiledning for å bygge opp studentenes informasjonskompetanse. Videre skal Universitetsbiblioteket tilby «velegnede bibliotekarealer som støtter ulike former for studentlæring» (Universitetsbiblioteket i Bergen, 2015, s. 13). Dette i tråd med UiBs studieplaner.

Om informasjonskompetansebegrepet og læringsteorier.

Informasjonskompetanse er en viktig ferdighet for studenten, som i større grad må belage seg på å søke og verifisere informasjon for studieforløpet sitt via hjemmesider og digitale plattformer. Denne informasjon er tilgjengelig digitalt og gjeldende for de fleste aspekter av studiehverdagen enten det omhandler forelesninger, seminarrekker, pensumlister, kollokviegrupper, bibliotekressurser og kontakt med veileder eller underviser.

Informasjonskompetanser handler ikke bare om evnen til å definere sitt informasjonsbehov, men også om å verifisere og håndtere informasjonen i et kompleks og til tider uoversiktlig informasjonslandskap.

Annemaree Lloyd og andre teoretikere har belyst problematikken om at det biblioteks- og informasjonsvitenskapelige feltet har vært tilbakeholdende med å teoretisere informasjonskompetansebegrepet i en pedagogisk diskurs.

Især Lloyd satte informasjonskompetanser i et nytt perspektiv og argumenterer for, at informasjonskompetanser oppstår under aktiviteter (Lloyd, 2010, s. 252). Det er ikke læringsprosessene i informasjonskompetanseopplæringen jeg ønsker å diskutere i dette prosjekt, men hellere hvordan sosiokulturelle aspekter eller tiltak legger til rette for at informasjonspraksiser oppstår i møtet mellom studenten og ansatte på biblioteket enten spørsmål stilt i skranken, veiledningen eller det bibliotekfaglige kurset. Videre viser Annemaree Lloyd's forskning, at det ikke er hensiktsmessig å avgrense informasjonskompetanse, som en del av studentens fremgangsprosess eller som et

begrenset fenomen i formelle læringsmiljøer, men at forstå at informasjonskompetanser oppstår i mellommenneskelige handlinger og kontekster (Lloyd, 2010, s. 253). Like viktig det er å utforme et moderne undervisningsrom med fleksibilitet for ulike undervisningsformer, like viktig er det å utforme en informasjonskranke der studenten med den ansatte kan sette i gang de praksiser, som oppstår i disse uformelle «veiledninger». Informasjonspraksis kan, ifølge Loyd defineres som en konstellasjon av aktiviteter (eksempelvis informasjonssøking eller deling av informasjon) på den ene side og ferdigheter (evaluering og organisering av informasjon) på den annen side. Lloyd bruker det Schatzkianske begrep 'site ontology', eller stedontologi, når hun skriver om informasjonskompetanse og informasjonspraksis. Det handler om de prosesser, som oppstår når en person blir informasjonskompetent og utvikler en informasjonspraksis, som igjen er konstruert et «sted». Et bibliotekkurs i systematisk litteratursøk i forhold til oppgaveskriving vil typisk ha andre aspekter av akademisk, sosial, fagtradisjonelle art enn den uformelle veiledningen i bibliotekets informasjonskranke, men informasjonspraksiser oppstår uansett i begge stedsontologier. Og det er nettopp gjennom praksiser at informasjon og konstruksjon av kunnskap eller viten enten muliggjøres eller hemmes. Med utgangspunkt i begrepet informasjonslandskap, som er felter som oppstår som resultat av menneskelig interaksjon, hvor informasjon skapes og utveksles og hvor kunnskap og læring kan oppstå blir også praksisen i informasjonskompetanse av en mer sosial-praksis diskurs. For kompetansen oppstår i praksisen. I informasjonslandskapet så som institusjonens hjemmeside, studentens læringsplattform eller biblioteksystemet vil der ligge en rekke verdier og kanskje også implisitte forståelser, som kan hindre deltakelse i praksisfeltet. Mennesker fødes ikke informasjonskompetent, men lærer seg ulike sosiale praksiser eksempelvis i møtet med bibliotekaren på bibliotekkurs eller det uformelle møtet i skranken. Lloyd påstår at for at kunne bli informasjonskompetent, kreves det av personen å kunne bruke (forstå og tolke) informasjonen i et informasjonslandskap (Lloyd, 2010, s. 255). Å bli informasjonskompetent kan da forstås, som evnen til at avlese, forstå og utnytte de muligheter, som finnes i informasjonslandskapet. At være informasjonskompetent i et sosiokulturelt perspektiv, handler om lære å lære seg å kommunisere, for å kunne agere i de praksiser, som institusjonen har vedtatt. I det sosiokulturelle perspektiv understrekes det, at når vi søker informasjon, gjør vi det i en spesifikk ramme, det værende behov for informasjon, litteratur til oppgaveskriving eller å løse en oppgave.

Den tradisjonelle forelesing er ikke ideell for undervisning i informasjonskompetanse jevnfør Annemaree Lloyd's teorier om informasjonskompetansebegrepet, der kunnskap oppstår i interaksjon med andre. Læring gjennom arbeid med situasjoner og problemstillinger gjør undervisningen mer virkelighetsnær og matnyttig for studenten. Problembasert læring er utstrakt bruk av oppgaver som aktualiserer problemer i praksis. Ifølge Kirsten Hoffgaard Lycke er den problembaserte læring forankret i læringsteoretiske prinsipper om kognitive og sosiokulturelle kunnskapskonstruksjoner (Strømsø, H., Lycke, K. & Lauvås, P., 2016, s. 172). Det handler i større grad om en utvikling av kunnskap enn konkret problemløsning og brukes ofte i bibliotekskurs på tvers av fagfelt og i veiledningen på biblioteket.

Prosjektets undersøkelse

Jeg har valgt å intervju et utvalg av kollegaer for å belyse problemstillingen i denne essay, nemlig hvilke tiltak bør vurderes og implementeres for å kunne forbedre både studentens studiemestring, men også studiemiljø eller studiehverdag på et moderne fag- og forskningsbibliotek både i undervisningsrommet og i veiledningssituasjoner. Resultat av datainnsamlingen fra de ulike samtaler jeg har hatt oppsummeres i essayets diskusjonsavsnitt.

I forkant av undersøkelsen utformet jeg en intervjuguide med praksiser og informasjonskompetanse i veiledninger og utforming av undervisningsrom i forhold til bibliotekkurs som overordnet tema. Formålet med intervjuet er å belyse praksiser i veiledningssituasjoner rundt studentens informasjonskompetanse og få frem ideer til tiltak for utforming av undervisningsrommet på det nye bibliotek. Intervjuet ble utført som et semi-strukturert intervju eller samtale og utført i tidsrommet mai/juni 2019 til november 2019. Da datainnsamlingen ikke innebar personopplysninger fra intervjuobjektene var det ikke nødvendig å melde inn prosjektet til NSD.

Det sosiokulturelle møtet og fysiske læringsrom

Omdreiningspunktet for utforming av fysiske læringsrom i et fagbibliotek burde være studentens studiemestring, men også sosiokulturelle aspektet ved studiehverdagen. Ifølge den siste studentundersøkelsen oppgir 23% av studentene at de ofte eller svært ofte savner noen å være med og at 17% oppgir at de ofte/svært ofte føler seg utenfor (ShoT, 2018). Så et vesentlig aspekt ved de psykiske utfordringer er knyttet til opplevelsen av å ikke høre til. Så selve utformingen av et fagbibliotek bør ta utgangspunkt i biblioteket som en sosial arena, der studenten har mulighet for å velge, hvilken funksjon som imøtekommer deres behov for læring, studiearbeidsplass eller uformell møteplass ved nettopp å utforme bibliotekrommet med fleksible grupperom, undervisningsrom, ulike soner og forskjellige arbeidsplasser som innbyr til gruppe- eller individuelt arbeid.

I kapittelet «Biblioteket er fedt» i boken Det åpne bibliotek: forskningsbibliotek i endring er Grønlund og Ringnes tydelige på, at fag- og forskningsbibliotekene bør utformes slik man kan legge til rette for emosjonell deling og emosjonelt arbeid (Anderson, A., Fagerlid, C., Larsen, H. & Straume, I., 2017, s. 208). Med emosjonell mener Grønlund og Ringnes at bibliotekansatte kan bidra til at studentene opplever en opprettholdelse eller økt opplevelse av positive emosjoner og derved påvirkes studiemestringen. Psykologisk forskning på hvilke mestringsstrategier vi bruker for å regulere emosjoner viser, at det sosiale har stor betydning for hvordan vi enten demper negative eller fremmer positive emosjoner. Nå kan motivasjonen for å oppsøke fagbiblioteket være forskjellige. I utgangspunktet kan det handle om et enkelt spørsmål vedrørende en pensumboks plassering eller hjelp til referansearbeidet med en oppgave til større systematiske informasjonssøk. Der er lite forskning rundt fagbibliotekenes rolle som en sosial funksjon, men enkelte undersøkelser kan konkludere med at brukere av biblioteker oppfatter bibliotekene som sosiale arenaer (Anderson, A., Fagerlig, C., Larsen, H. & Straume, I., 2017, side 195).

Studiehverdagen kan av enkelte oppleves som ensomt og krevende og derfor kan en sosial deling mellom studenten og bibliotekaren regulere negative emosjoner studenten kan ha i forhold til sin arbeidsdag gjennom samtale. Det fysiske og det digitale biblioteket kan oppleves som ustrukturert og lite oversiktlig av studenten, som ikke har fått sin opplæring i praksisene rundt informasjonskompetanse og i denne optikk har biblioteket et spesielt ansvar i å invitere studenten inn i praksisfelleskapet rundt informasjonskompetansen, som en ferdighet studenten må ha for å kunne fullføre studiene. Plassering av skranke og ansatte som er aktivt oppsøkende er en redusering av potensielt fremmedgjørende strukturer for studenten.

Det er viktig for fagbiblioteket å ha kunnskap om studentenes behov og forventninger slik at biblioteket kan medvirke til å fremme positive emosjoner og dempe de negative emosjoner gjennom både kvalitative undersøkelser og kompetanseheving for bibliotekansatte for at kunne delta i det emosjonelle arbeid mellom ansatt og student (Anderson, A., Fagerlig, C., Larsen, H. & Straume, I., 2017, side 210). Inga Lena Grønlund utførte en undersøkelse på Bibliotek for samfunnsvitenskap og musikk på Universitetsbiblioteket i Bergen i 2015, der det kom klart frem at det ikke bare er de strukturelle rammene som de fysiske samlingene eller de fysiske læringsarealer som var viktig for studenten, men også de menneskelige ressursene (Anderson, A., Fagerlig, C., Larsen, H. & Straume, I., 2017, side 200). Grønlund og Ringnes har valgt å tolke det i den retning at et fagbibliotek i stor grad handle om relasjoner og ikke bare fysiske fasiliteter.

Det fysiske læringsmiljøet i en moderne UH-institusjon

Ved sammenslåingen av de to biblioteker henholdsvis Bibliotek for Samfunnsvitenskap og musikk og Bibliotek for psykologi, utdanning og helse var der satt opp en styringsgruppe og en prosjektgruppe. I prosjektgruppen deltok interiørarkitekter fra universitetets eiendomsavdeling, brukerrepresentanter fra bibliotekansatte og studenter fra de ulike fakultet. I 2018 kom rapporten Fysiske læringsarealer for fremtiden. Rapporten anbefaler Universitetet i Bergen å bruke ressurser på å få kartlagt hvilke steder som studentene bruker som uformelle læringsarealer og registrere bruken av disse (Universitetet i Bergen, 2018). Både for at få en oversikt over antallet reelle arbeidsplasser, eller seter som finnes og hvor mye disse brukes. Det ville også gi en mulighet for å undersøke hvorfor noen studenter fravelger å bruke universitetets campus til både studieplass og uformell møteplass. Videre ville kommende ombyggingsprosjekter kunne legge seg på en mer strategisk planlegging av utforminger av nye læringsarealer og ikke være rammet av ombygginger uten en strategisk tekning. Jeg vil senere i denne essay diskutere den endelige utforming av både skranke og undervisningsrom her på Bibliotek for Samfunnsvitenskap, musikk og psykologi.

For utforming av en informasjonskranke eller et undervisningsrom i et fag- og forskningsbibliotek bør der tas utgangspunkt i en institusjonell forståelse av begrepet informasjonskompetanse (Universitetsbiblioteket, 2015, s. 13). Informasjonskompetanse er ikke bare en ferdighet, som studenten skal kunne, men nettopp gjennom studieintegreert

undervisning vektlegges og legitimerer informasjonskompetanse som en praksis, som det er forventet at studenten skal engasjere seg i. Ved at utforme undervisningsrommet fleksibelt kan også underviseren utvikle og utforme sin undervisning og ta i bruk ulike læringsformer ved enkle grep og med utgangspunkt i antall studenter på bibliotekkurset. Når informasjonskompetanse oppstår i et praksisfelleskap og som en prosess som fasiliterer en forbindelse mellom studenten og ulike informasjonskilder såsom databaser, kataloger, nettressurser og fysiske samlinger vil underviseren kunne flekse mellom forelesing, gruppearbeid og oppgaveløsning. Bibliotekkursene som i dag tilbys på Universitetsbiblioteket i Bergen spenner bredt og dekker alt fra innføring i referansehåndteringsverktøy, informasjonssøk, systematisk informasjonssøk, kildekritikk og referanseteknikk i større eller mindre grupper av studenter alt avhengig av faget. Informasjonskompetanse er også kontekstavhengig og underviser bør identifisere og stille seg kritisk til egne formeninger om studentens evne i dette feltet og ikke minst hvordan studenten lærer og hva de ikke lærer. Underviser bør evaluere og vurdere om kursets læringsmål ble oppnådd. I praksisfeltet i informasjonskompetanse handler det om på den ene side å lære de enkelte byggestein i eksempelvis informasjonssøk, men også å utfordre studentens konseptuelle forståelse ved eksempelvis å rive ned studentens forutinntatte formening i sin kunnskap. Jeg erfarer at studentenes holdning til litteratursøk ofte bærer preg av å velge tilfeldige søkemotorer såsom google scholar, som i og for er et bra utgangspunkt, men mangler institusjonens databasers indekseringer og struktur på eksempelvis trefflisten. Målet mitt for undervisningen blir da at sikre at studenten får en praksistilgang og en kunnskap om både databasenes eksistens og bruken av disse for at studenten sikrer seg relevant litteratur og derved både «flyttes» studentens forståelse og undervisningen gjøres relevant. Studenten «inviteres» inn i informasjonskompetansepraksisfeltet og terskelen for ved senere anledning å ta kontakt med bibliotekets ansatte senkes. Undervisning i informasjonskompetansefeltet gir alle muligheter for å bruke en mer problembasert læring, der teori gjøres mer virkelighetsnær og «matnyttig». Problembasert læring er kjennetegnet ved motivasjon for egen læring gjennom å prøve ut ny kunnskap og gjøre seg nye erfaringer og derved en ny innsikt (Strømsø, H., Lycke, K., Lauvås, P., 2016, side 174). I problembasert læring brukes praktiske oppgaver, som aktualiserer problemer i praksis. Dette samsvarer med Annemaree Lloyd's teorier om informasjonskompetanse og den praksis som oppstår under aktiviteter. Arbeidsmåten i den problembaserte læringen er studentens regulering av egen læring og hvor underviser i større grad fungerer som veileder og ressursperson. Kurs i informasjonskompetanse legger opp til undervisning basert på studentaktiv læring og blir det enda mer viktig at især undervisningsrom på fag- og forskningsbibliotek utformes fleksibelt. Også utformingen av skrankeområdet er vesentlig for både student eller bruker av biblioteket og bibliotekansatte. Skranken bør innby til samtale, men samtidig legge til rette for utveksling av informasjon av privat karakter såsom personlige opplysninger eller

informasjon fra biblioteket om utestående lån. I denne sammenheng settes der formelle krav, når det kommer til utforming av en skranke slik at eksempelvis personvernet ivaretas.

Bibliotekaren som underviser og veileder

Gjennom intervju med første- og universitetsbibliotekarer på Universitetsbiblioteket belyser jeg hvilke fleksible løsninger for utforming av et undervisningsrom de ser for seg for å kunne undervise studentene i informasjonskompetanse og jeg undersøker holdninger og praksis rundt referanseintervjuet eller den uformelle veiledning, som ofte oppstår i skranken.

Undersøkelsen er utført som et semistrukturert intervju der jeg spør kollegaer om å reflektere over deres rolle i veiledningssituasjonen og dele sine tanker om utforming av undervisningsrommet på biblioteket med utgangspunkt i deres fagfelt og i den undervisning de utfører på biblioteket.

Referanseintervjuet eller den uformelle veiledningen, som jeg kaller det, er en tjeneste som har stor verdi for studenten ifølge en av informantene i undersøkelsen. Det er en tjeneste som kombinerer fag og bibliotek. Et tilbud om oppfølging til oppgaveskriving, litteratursøk og disse aktiviteter er tidskritiske. Online-tilbudet om å bestille en bibliotekar er «ikke godt nok». Den uformelle veiledningen er både en invitasjon inn i det akademiske felleskap og en opplevelse av at studentene setter pris på muligheten – det, at der er en «voksen» å spørre. En av informantene er tydelig på sin rolle som emosjonell arbeider, især i eksamensperioden, der bibliotekaren kan berolige «eksamensnerver». Da skriving av oppgaver er tidskritiske med frister for innlevering, blir litteratursøking satt under press. Nettopp derfor trenges kompetent personale i skranken, ifølge en informant.

Alle deltakere i undersøkelsen understreker viktigheten av bibliotekansatte som en form for emosjonell arbeider. Aspekter som nevnes av alle deltakere er uoversiktlige informasjon, studenten må forholde seg til og relasjonsbyggingen mellom bibliotekansatt og student. Det at «bli sett og hørt» og «bli gitt oppmerksomhet» er noe som antas å medvirke til studentenes studiemestring. Faget i seg selv er sekundært i veiledningen, det er prosessene frem til en forståelse av sammenhengen mellom verifisering, evaluering og bruk av informasjon som er det primære.

Utgangspunktet for undervisningen er å gi opplæring i søking, gjenfinning, evaluering og bruk av den strukturerte kvalitetssikrede informasjon studenten trenger for studiene eller oppgaveskriving. Alle informanter gir uttrykk for at undervisningsrommet må være fleksibelt. Både kunne romme større og mindre grupper av studenter og at møbler må kunne flyttes på alt avhengig av undervisningsformen. Flatskjermer fremfor prosjektor og gjerne to dynamiske skjerme, som «kan vise flere ting på en gang». Flere informanter bruker aktiv studentlæring med veksling mellom kunnskapsoppbygging og oppgaveløsning. Krittisk at kurset ligger på «rett» tidspunkt eksempelvis i forhold til skriveprosessen.

Undervisningsrommet skal kunne legge opp til flere typer oppgaveløsning, der studentene oppfordres til å bruke ulike tavler for å løse forhåndsdefinerte oppgaver enten individuelt eller i gruppe. Overraskende for meg var der ingen informanter som planla å bruke digitale løsninger såsom kahoot! og lignende. Flere ønsket stasjonære datamaskiner for kurs der det

er nødvendig med spesifikke typer programvare innenfor referansehåndtering, men så også det problematiske i at det ville hindre fleksibilitet i forhold til møblementet.

Deltakere i denne undersøkelse hadde en god forståelse av informasjonskompetansebegrepet som en praksis og la opp både veiledning og undervisning i den diskurs. Det var tydelig at ønsket fra underviser var, at undervisningen også ble et grunnlag eller en praksisinvtasjon til bruk i veiledninger senere i studieforløpet.

Avsluttende diskusjon og refleksjoner

Omdreiningspunktet for et godt fysisk læringsmiljø er studentens behov, utfordringen er at disse behov endres i løpet av et semester. Opp mot innlevering er det arbeidsplasser som er det primære behov, frem mot innleveringsfrist er det oppgavetekniske spørsmål og ved både begynnelsen og slutten av semestret er det gjerne tilgang til litteratur som er viktigst. For bibliotekansatte er der flere hensyn å ta. Både tjenester for brukerne såsom skrivere/kopimaskiner, arbeidsplasser og formidlingsarrangement men også bibliotekets fysiske samlinger. Arealbruk er under press også selv om litteratur i større grad bestilles digitalt.

Intervju og gjennomgang av pedagogiske teorier vedrørende informasjonskompetanse viser at utforming av informasjonsskranke og undervisningsrom er avgjørende for læringsmiljøet. Sammenslåingen av de to bibliotek har båret preg av en overstyring av bibliotekansattes innspill på utforming av både skranke, bibliotekrommet og undervisningsrommet. Innspill som bygger på flere års erfaring på bibliotekbruk og hvor universitetets eiendomsavdeling ikke har forståelse for et fagbibliotek som både et formelt og et uformelt fysisk læringsmiljø. Andre føringer har vært av økonomisk karakter.

I det nye Bibliotek for samfunnsvitenskap, musikk og psykologi måtte skranken gjenbrukes, flyttes, gjort mindre og innskrenkes fra tre til to arbeidsplasser for bibliotekansatte. Dette har medført en utfordring når det kommer til samtaler mellom bruker og ansatt, der informasjon av en mer privat karakter kan overhøres enten av kollega eller brukere som er i nærheten av skranken. Her ivaretas ikke personvernet. I startfasen av sammenslåingen er det for enkelte bibliotekansatte en utfordring å arbeide i nærheten av det nye «myldrearealet», som av mange studenter brukes som et pauseareal for avslapping og sosialt samvær. Støynivået oppleves som høyt, men tiltak for å løse denne problematikken er under planlegging.

Fra klokken 12 og til klokken 19 er der plassert to ansatte i skranken. Også dette synes å være under press. Både ønsker om meråpent bibliotek med ubemannet skranke og at bibliotekansatte trekkes vekk fra skranken for å utføre andre oppgaver. Men et godt referanseintervju kan ikke erstattes av en chatt eller AI-teknologi og jeg påstår at om man følger Annemaree Lloyds teorier om informasjonskompetanse må skranken bemannes slik at studenten får «invitasjonene» til informasjonskompetansefeltet, slik kan fagbiblioteket gjøre seg både relevant og medvirke til en bedre studiehverdag for studentene. Jeg konkluderer at biblioteket har store potensialer for å være en plass for både formell læring og en uformell møteplass med ulike arbeidsplasser enten individuelle eller i gruppe. Og ved at

benytte seg av bibliotekansattes kompetanse både som en faglig støtte for studenten men også som en emosjonell arbeider bør Universitetsbiblioteket satse på å bemanne skrankene også utenfor vanlig kontortid.

Undervisningsrommet er utformet med plass til 30 studenter. Rommet er utformet med to flatskjermer uten dynamiske funksjoner, smale fleksible borde, mobile strømuttak, flyttbare tavler og en «forelesningspult» med en stasjonær datamaskin. Rommet har naturlige lys og størrelsen tilsier varierende bruk av rommet. De første tilbakemeldinger og evalueringer av rommet har vært positive.

Litteraturliste

Anderson, A., Fagerlid, C., Larsen, H., & Straume, I. (2017). Det åpne bibliotek: Forskningsbibliotek i endring. Oslo: Cappelen Damm Akademisk/NOASP.

Lloyd, A. (2010). Framing information literacy as information practice: site ontology and practice theory. *Journal of documentation*, 66(2), s. 245-258, [hentet 7. Februar 2019 fra <https://doi.org/10.1108/00220411011023643>]

ShoT (2018). Studentenes helse- og trivselsundersøkelse 2018. Hentet fra <https://www.studenthelse.no>

Strømsø, H., Lycke, K. & Lauvås, P. (2016). *Når læring er det viktigste : undervisning i høyere utdanning* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk

Universitet i Bergen (2018). *Fysiske læringsarealer for fremtiden*. Bergen : Universitetet i Bergen

Universitetsbiblioteket i Bergen (2015). Strategi 2016-2022 Hentet fra https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/ub_strategiplan_endelig_versjon_2016-2022_v4_web.pdf